

quem aut plures alloqueretur, vel de certa aliqua re ageret. Hujusmodi sunt illa, quæ Samuel protulit Saullem redarguens: « Melior est enim obedientia, quam victim » *1 Reg. xv, 22*; et quæ Deus de Judæis loquens: « Numquid voluntatis meæ est mors impij? » *Ezech. xviii, 23*. Si enim prioribus alicui suadeas, ut legibus obtemperet, posterioribus vero, ut Deum sibi benignum futurum speret, profecto non ea usurpas in sensum accommodatum, sed in proprium ac germanum.

COMMENTARIA

IN OMNES

S. PAULI EPISTOLAS.

PROŒMIUM.

QUIS, QUALIS, QUANTUS S. PAULUS.

Octo dotes et prærogativæ eximie in S. Paulo considerandæ et admirandæ sunt. *Prima* est, præclara ejus natura et indoles; *secunda* est, mira ejus vocatio et gratia; *tertia* est, rara ejus sapientia; *quarta*, heroicæ ejus virtutes; *quinta*, efficacia et fructus in evangelizando; *sexta*, illustre illius martyrium; *septima*, miracula; *octava*, ejusdem fama et gloria.

CAPUT PRIMUM.

De Pauli genere et indole.

Quoad *primum*, fuit Paulus nobili Judæorum prosapia ortus, e tribu Benjamin. S. Hieronymus, lib. *De Scrip. Eccles.*, cap. xv, videtur tradere Paulum Gischalæ, Judææ oppido, natum esse; quo a Romanis capto, eum cum parentibus suis Tarsum Ciliciæ commigrasse. Verum idem S. Hieronymus, in epist. *ad Philem.*, hanc traditionem fabulam appellat, et vere fabula est. Certum enim est Paulum non Gischalæ, sed Tarsi natum esse. Id enim ipse affirmat *Act. xxii*: « Ego, inquit, sum vir Judæus, natus in Tarso Ciliciæ. »

Porro Tarsus Ciliciæ erat metropolis, et jus municipale a Romanis fuerat consecuta, ita ut Tarsenses censebantur cives Romani et civium Romanorum privilegij fruenterentur. Unde Paulus, *Act. xvi, 37, et xxii, 23*, civem Romanum se esse proclamavit: « Si hominem Romanum, inquit, et indemnatum licet vobis flagellare? » Cumque decreet Tribunus: « Ego multa summa civitatem, » vel, ut Græca habent, *πολιτείαν, civilitatem*, « hanc consecutus sum; » respondit Paulus: « Ego autem et natus sum. » Jus hoc civitatis Romane adepti sunt Tarsenses a Julio Cæsare et ab Augusto, eo quod utriusque partes in bellis civilibus strenue adjuvissent. Unde et Tarsus Juliopolis est dicta, ut testatur Dio Cassius, lib. XLVII.

Hæc de causa liberaliter et nobiliter educatus fuit Paulus, atque Græcorum litteris et liberalibus disciplinis egregie excultus: nam harum scholarum Tarsi, iisque ita dediti erant Tarsenses,

ut teste Strabone, lib. XIV, in studiis hæcæ superarent Athenas et Alexandriam; adeoque ipsa Roma Tarsensibus litteratis abundavit. Paulus ergo Gentilium scientiis Tarsi apprime imbutus, inde, quod genere Judæus esset, ad Judæorum metropolim Hierosolymam, ut sacris disciplinis a Gamalielæ erudiretur, profectus est. « Ego, inquit ipse *Act. xxii*, nutritus sum in ista civitate, secus pedes Gamaliel eruditus juxta veritatem paternæ legis, æmulator legis, sicut et vos omnes. »

Tantum vero in hæc profectus, ut Tertullianus, lib. V *Contra Marcionem*, ante finem, asserere non dubitet neminem magis nosse medullas Scripturarum, quam S. Paulum. Audi et S. Hieronymum *ad Paulinum*: « Cur dicitur, inquit, Paulus vas electionis? nempe, quia legis et S. Scripturarum erat armarium. »

Fuit autem Paulus Phariseus, quæ secta apud Judæos erat nobilissima et præstantissima. Ita enim ipse ait *Act. xxv, 5*: « Secundum certissimam, » Græce *ἀσφαλιστάτην*, id est *diligentissimam, exactissimam, religiosissimam*, « sectam nostræ religionis vixi Phariseus. »

Jam vero insignis, et ægna anima et heroica ejus indoles elucet in ardeni ejus zelo et pugna pro Judaismo, quo, erra, licet, putansque obsequium se prestare Deo, ipse adhuc adolescens duce se præbuit Judæis ad persequendum et extirpandum Christianis.

« Saulus, inquit Lucas, *Act. viii*, devastabat Ecclesiam, per domos intrans, et trahens viros ac mulieres, tradebat in custodiam. » Et cap. ix, 1: « Saulus adhuc spirans minarum et cædis in discipulos Domini, accessit ad principem sacerdotum, et petiit ab eo epistolam in Damascum ad synagogas, ut, si quos invenisset hujus viæ viros ac mulieres, victos perduceret in Jerusalem. » Luculentius vero ipse Paulus, *Galat. cap. i, vers. 13*: « Supra modum, inquit, persequabar Ecclesiam Dei, et expugnabam illam, et proficiebam in Judaismo supra multos coetaneos meos in genere meo, abundantius æmulator existens paternarum mearum traditionum. »

Nimirum mystice impletum est in Paulo vaticinium Jacobi, *Genes. XLIX*: « Benjamin lupus rapax, mane comedet prædam, et vespere dividet spolia. » Præclare S. Augustinus, lib. XXII *Contra Faust.*, cap. LXX: « Anime, inquit, virtutis capacæ ac fertiles præmittunt sepe vitia, quibus hoc ipsum indicent, cui virtuti sint potissimum accommodatæ, si fuerint præceptis excoltæ. Sic Moyses occidens Ægyptium, vitiosa quidem, sed magnæ fertilitatis signa fundebat: ita quoque Pauli sævitia silvestre erat vitium, sed magnæ fertilitatis erat indicium. » Quis enim postmodum in Evangelio toto orbe propagando animos et ignes Pauli æquavit? quis in laboribus pluribus? quis in carceribus abundantius? quis in crucibus et plagis majoribus? quis in periculis tam interitibus? quis in arduis tam audax et excelsum? quis tanta, non dicam moliri, sed et cogitare ausus fuit, quanta molitus est, fecit et confectus Paulus?

CAPUT II.

De mira S. Pauli vocatione et gratia.

Secundo, illustris Pauli vocatio et gratia imprimis in eo elucet, quod ipse a Christo immortalis et glorioso e cœlis vocatus sit, cum alii Apostoli a Christo mortali in terra vocati sint. Rursum, quod Christus cum Paulo quasi duellum inierit, eumque sui odio flagrantem, in ipsa persecutione in terram prostraverit, vicerit, subegerit. Cum enim inquam illi Christus: « Saule, Saule, quid me persequeris? » Mox ille: « Quis es, Domine? » Rursum Christus: « Ego sum Jesus, quem tu persequeris: durum est tibi contra stimulum calcitrare. » Cui ille statim manus dans: « Domine, quid me vis facere? » Quam valida hæc Christi cum Paulo contentio! quam potens vocatio! quam efficax gratia, que momento cor Pauli hostile sibi subditum, amicum et obsequens effecit, que Saulum in Paulum, lupum in agnum, persecutorem in prædicatorem, Judæum in Apostolum commutavit! Et qualem quantamque Apostolum, audi: « Vas electionis (instrumentum et organum electum) est mihi iste, ut portet nomen meum coram Gentibus, et regibus, et filiis Israël. Ego enim ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. »

Miraturus S. Ambrosius, Basilus, Aristoteles, Plinius et alii echinæda, sive remoram, exiguum piscicolum, qui vastissimas navium moles validissimas etiam ventorum turbibus agitata, nullo suo labore, non detinendo, non manus injediendo, non alio modo quam his adherendo, remouerat et sistit. Causam et modum hæcæ naves sistendi varii varium divinant. Alii fieri id putant, quod echinæda navi qualitatem aliquam imprimat, que ejus impetum licet citatissimum remoueat; alii, quod adherendo detinet per virtutem sibi innatam, sicut homo per manum

detinet lapidem ne cadat; alii, quod primo se ipsum sistat, et immobiliter adhaereat loco et spatio suo, ita ut nulla vi, etiam navim impellente, inde dimoveri possit, ac consequenter nec navis cui adheret cuique se affixit.

Quanto magis mirum fuit in Paulo, Peum hominem turbibus concupiscentiæ in herathrum ruentem præcipitem sistere? ejus amores et astus inhibere, imo in contrarium reflectere? ad Christum, quem pessime oderat, trahere, Christo unire et vincere?

Hanc sui vocationem et gratiam admirans Paulus, *Timoth. I*, xv: « Fidelis, inquit, sermo et omni acceptione dignus: quod Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum. Sed ideo misericordiam consecutus sum, ut in me primo ostenderet Christus Jesus omnem patientiam, ad informationem eorum, qui credituri sunt illi, in vitam æternam. » Quis penitens veniam et gratiam non speret, cum Saulum blasphemum et persecutorem Christi, ab eo in gratiam intimamque amicitiam receptum videt?

Jam vero quanta fuit Christi gratia, qua Paulum Gentium doctorem orbis magistrum creavit? « Mihi, inquit ipse, *Ephes.* cap. iii, 8, omnium Sanctorum minimo data est gratia hæc, in Gentibus evangelizare investigabiles divitias Christi, et illuminare omnes, que sit dispensatio sacramenti absconditi a sæculis in Deo. » Et I *Timoth.* cap. ii, vers. 7: « In quo positus sum ego prædicator et Apostolus (veritatem dico, non mentior), doctor Gentium in fide et veritate. » Dicebat ille adulator:

Divisionem imperium cum Jove Cesar habet.

Nos vere dicere possumus Christum cum Paulo, non imperium, sed titulos et munia sua divisisse: Christus enim orbis est redemptor et doctor; Paulus vero præco est et doctor orbis omniumque gentium.

Hinc vero gratiæ quam strenue cooperatus est Paulus? quanta fide munus sibi commissum obivit? quam sedulum, ardentem et indefessum se Gentibus omnibus præconem exhibuit? Dicit ipse, *Roman.* xi, 13: « Quamdiu ego sum Gentium Apostolus, ministerium meum honorificabo, » Spartam quam nactus sum, exornabo; et I *Cor.* cap. xv, vers. 10: « Gratia Dei sum id quod sum, et gratia ejus in me vacua non fuit; sed abundantius illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia Dei mecum. »

Porro quomodo Evangelii et Gentium causa labores generose exantlarit, quanta pericula intrepidus adierit, quanta ludibria, erummas, plagas et verbera alacer sustinuerit, enarrat ipse I *Cor.* cap. iv, vers. 3: « Spectaculum, inquit, facti sumus mundo, et angelis et hominibus: nos stulti propter Christum, usque in hanc horam et æstivum, et stimulus, et nudus sumus, et colaphis cauti-

Gentium et singulari scopis ratio.

Tituli et Paulo communi: Christus orbis redemptor, Paulus doctor.

Paulus Ethnicis ipse admirandus, Pictus præserit.

mur, et instabilis sumus (ἀσταθῆς, incerti locis et sedibus vagamur et discurremus), et laboramus operantes manibus nostris: maledicimur, et benedicimur; persecutionem patimur, et sustinemus; blasphemamur, et obsecramus; tanquam purgamenta hujus mundi facti sumus, omnium peripsema usque adhuc. »

Uberius vero, plenius, nervosius laborum et passionum suarum catalogum seriè et generose Christi athleta perlexit, aut potius perstringit II *Corinth.* xi, 23: « In laboribus, inquit, plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A Judæis quinquies quadragesima una minus accepi. Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium feci, nocte et die in profundo maris fui: in itineribus sæpe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex Gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus: in labore et ærumna, in vigiliis multis, in fame et siti, in jejuniis multis, in frigore et nuditate. »

CAPUT III.

De rara Pauli sapientia.

Tertio, eximia Pauli sapientia passim in epistolis ejus conspicua est. Ipse enim continet medullam fidei et religionis Christianæ. Sane de gratia, de prædestinatione, de Christi redemptione et tota ejus in carne œconomia, de matrimonio et jure conjugum, de celibatu, de Ven. Sacramento et sacrificio, de novem ordinibus angelorum, de munis Episcoporum, Presbyterorum, Diaconorum toloque ordine hierarchico nullus ita plane, graviter, exacte et sapienter disseruit ac Paulus. Taceo naturalem et græcicam ejus scientiam, in qua Tarsi insigniter, ut dixi, excultus fuit, quam etiam Ethnicis admirati sunt: adeo, ut tradat S. Chrysostomus, hom. 3 in I ad *Cor.*, apud Ethnicos disceptatum fuisse, an Paulus Platoni, cujus doctrine gravitatem et subtilitatem illi in primis venerantur, præferendus esset.

Memoria dignum quod de S. Paulo scribit Clemens Alexandrinus, lib. VI *Stromat.*, his verbis: « Quomodo Deus Judæos salvos esse voluit, dans eis Prophetas; ita etiam Græcorum spectatissimos propriæ sue lingue exercitatos, prout poterant capere Dei beneficentiam, a vulgo secrevit. Præter Petri prædicationem declaravit Paulus Apostolus dicens: Libros quoque Græcos sumite, agnoscite Silyllam, quomodo unum Deum significet, et ea quæ sunt futura: Ilydaspen sumite, et legit, et invenitis Dei Filium multo clarius et apertius esse scriptum, et quemadmodum adversus Christum multi reges instruerent aciem, qui eum habent odio, et eos qui nomen ejus gestant, et ejus fideles, et adventum, et tolerantiam. » Hæc Clemens, non ex epistolis, sed ex concionibus

S. Pauli, per manus tradita posteris consignavit: unde discas quod inter veteres ac S. Paulus Silyllina oracula fecerint. Ita Baronius in *Apparatu Annal.*

Christianam et divinam ejus sapientiam intuemur: cujus præcellentiam et profunditatem satis ipse insinuat, cum ad *Gal.* i, asseverat se Evangelium non ab homine accepisse et didicisse, sed per revelationem Jesu Christi. Rursum, quod II *Cor.* xii, se raptum asserat in tertium et summum Bæatorum cœlum, scilicet in paradysum, ibique audivisse arcana verba, que non licet homini loqui, quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt. Sublimia illa ac cœlestia, homini ineffabilia, imo incomprehensibilia sunt. « Tria sunt, ait Sapiens, mihi difficilia: via aquæ in cœlo, via colubæ super terram, via navis in medio mari. » Quis æqualem hanc Paulum in cœlum pernicissime se librantem vel visus æquatur? Paulus ergo non in terrena, sed in cœlesti schola eruditus, ibidem quasi creatus et consecratus est magister Evangelii doctorque orbis.

Moses in Sina colloctus cum Domino, acceptis ab eo legis tabulis, inde prodiit quasi novus et cœlestis legislator ad populum: Paulus vero non e Sina, sed e cœlo, quasi Propheta, imo quasi angelus urano-gnomon in terram descendit, ut arcana legis Evangelicæ toti orbi panderet, atque eructaret mysteria æterni temporibus tacita et abscondita a constitutione mundi. Quapropter Origenes affirmat extitisse nonnullos, qui credent Paulum esse veritatis Spiritum a Patre missum, quem Christus suis discipulis promiserat, dicens, *Joan.* xv: « Ego rogabo Patrem, et alium Paraclætum dabit vobis, Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere: ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia quecumque dixerit vobis. »

Verius et solidius S. Dionysius Areopagita, Pauli proles et hæres, cap. vii *De Divin. Nominib.*, Paulum communem nostrum solem; et alibi, eundem sapientiæ abyssum indignat, ab eoque altissima sacramenta suamque Ecclesiasticam pariter et Cœlestem Hierarchiam accepisse se gloriarur. Audi S. Chrysostomum, hom. 4 *De Laudibus S. Pauli*: « Paulus, inquit, archetypus honorum, cui omnem prædicationem, res orbis, mysteria cuncta universamque dispensationem Deus concessit. Ipse cœlum solem habens justitiæ, ipse mare sapientiæ purissimum et profundissimum. »

Audi S. Hieronymum, epist. 61 ad *Pammachium*: « Paulus, inquit, vas electionis, tuba Evangelii, rugitus leonis nostri, lumen eloquentiæ Christianæ, qui mysterium veteri generationibus ignorantem, et profundum divitarum sapientiæ et scientiæ Dei magis miratur, quam loquitur: quem quotiescumque lego, videor mihi non verba, sed audire tonitrua. »

Amplius dico: Paulus doctor fuit Petri, doctor

Paulus Moses Evangelium.

Paulus ab aliis hunc creditus veritatis a Patre missus, a Gariato promissus. Paulus sol et abyssus sapientiæ.

Paulus tuba Evangelii, rugitus leonis, lumen sapientiæ Christianæ.

Apostolorum, imo doctor Angelorum. Ut illa præteream, Paulus insigni sapientia, fiducia et constantia Petrum a recto tramite Christianæ libertatis deviantem, et nonnulli in Judaismum inollantem, redarguit, revocavit et corripit. « Cum venisset, ait ipse Galat. II, Cephas Antiochiam, in fidem ei restiti, quia reprehensibilis erat. Et cum vidissem quod non recte ambularet ad veritatem Evangelii, dixi Cephe coram omnibus: Si tu, cum Judeus sis, gentiliter vivis, et non judaice, quomodo Gentes cogis judaizare? » Rursum, magnum illud mysterium vocationis Gentium ad fidem et ad Christum primus ipse mox a sua confessione, utpote doctor Gentium a Deo electus et declaratus, Act. IX, 13, plene cognovit: ipse Apostolus, ipse Ecclesiam, ipse angelus edocuit. Loquatur ipse, imo loquatur potius per eum Spiritus Sanctus, Ephes. III: « Prout potestis, inquit, intelligere prudentiam meam in Christo: mihi omnium Sanctorum minimo data est hæc gratia, in Gentibus evangelizare; ut innotescat principibus et potentibus in celestibus per Ecclesiam (puta per me Ecclesie doctorem) multifloram sapientia Dei secundum provisionem sæculorum, quam fecit in Christo Jesu Domino nostro. »

Mysterium vocationis Gentium primus cognovit Paulus.

S. Chry. Nemo jam mirabitur S. Chrysostomum, præfatione in Epist. ad Romanos, proclamare licitos omnes, etiam opifices et mercatores, Paulum identidem legere debere. Quod si cui id per negotia non liceat, hic, inquit, saltem me Paulum enarrantem et explicantem assidue audiat: quare commentaria que in Paulum reliquit nobis Chrysostomus, hominibus ejusdem fuerunt ad Populum.

Paulus hæreses destruit. S. Augustinus lectione Pauli conuertit.

Paulus hæreses destruit. S. Augustinus lectione Pauli conuertit.

Paulus hæreses destruit. S. Augustinus lectione Pauli conuertit.

sed aliquas duntaxat, quas sanctæ suis dogmatibus infestas videbant, ex catalogo sacro, more, ingenio et fastu hereticis usitato abraserunt. Ii fuerunt Encratite, Severiani, Marcionite, Manichæi, Ariani, Aetiani: nimirum Encratite et Marcionite utramque ad Timotheum, et unam ad Titum, alii alias sustulerunt.

Tertii omnes Pauli epistolas receperunt, verum asseruerunt in iis nulla esse scripta dictante non Spiritu Sancto, sed genio et ratione humana: uti epistolam ad Philemonem, item ea que naturaliter et familiariter scire et scribere poterat Paulus. Ita censuit anonymus ille, Fabricii discipulus, contra quem S. Augustinus sub nomine adversarii legis et Prophetarum duos libros edidit. Huc etiam allusit Erasmus, cum in cap. II et XXVII Matthæi asserit scriptores sacros subinde memoria lapsos esse, et leves quosdam errores admisisse. Alii denique subinde vitiatas et a falsario quopiam depravatas hæc epistolas somniantur.

Hæc similive de causa Marcion, teste Epiphano, hæresi 42, e cæteris epistolis, quas ipse admittabat, id quod sibi videbatur, quodque palato et oculis suis non allubescerat, spongia sua polita et delicatula, quasi spurium extersit ad dispunxit.

Verum veritas et auctoritas S. Pauli hæc omnes nebulas mox dispulit atque disiecit: adeo ut jam vel fanaticorum, vel umbrarum potius quam hominum obsolete et emortuæ sint hæc cum suis auctoribus hæreses. Quare iis refutandis non inmorabor: videat, qui volet, trementum, Epiphanium, Petrum Cluniacensem, epistola priore Contra Hebræicos et Petrobrusianos, atque Sixtum Senensem, lib. VII Bibliothecæ, cap. VII. Tantum illud hic animadversione dignum est, veteres illos hæreticos, licet epistolas hæc respuerunt, eas tamen Paulo ascripsisse. Itaque communis Orthodoxorum jam olim omnium consensus fuit, et est, hæc omnes epistolas, excepta una ad Hebræos, de qua aliquando dubitarunt nonnulli (ut suo loco dicam), esse canonicas, plenas majestate et spiritu Apostolico: quinimo nostri Sæcularii hæc Pauli epistolas præ cæteris sacre Scripturæ libris laudant, colunt et jactitant. Sed et hi in alium lapidem impingunt. Dum enim non advertunt, quando, contra quos, qua de causa iam acriter subinde insurgat Paulus, a mente et sententia Pauli aberrant: nam uti ille qui aerius errorem aut vitium aliquod persequitur, in oppositum aliudque extremum videtur declinare et impingere; ita Paulus, dum contra Judeos Gentesque sui temporis disputans, legis et nature operæ æromoniasque elevat et convellit, videtur imperitis tollere liberum arbitrium, operaque bona et meritoria, atque uni fidei salutem et justitiam ascribere et consignare. Nimirum, imperiti et stulti dum fugiunt vitia, in contraria currunt.

Hoc modo Philippus ille, vere Melancthon, pro

Marcion epistolas Pauli ad se mutavit.

Omnes commentantur hæc epistolas esse Pauli, non ab aliis cognoscuntur.

Hereticis possit avi ex male intellecta Pauli epistola errores esse innotescere. Videtur contra quos insurgat Paulus scribit.

Melancthon

Non habet Paulum circumferri.

Lutherus stolidus et superbia cavillat Melancthonem.

Calvinus Pauli et Augustini non magis esse abesse.

Paralogismi alii quos hæc retrocurru.

t. Quod sola fides justificet.

sua Confessione, vel potius confusione, Augustana passim testem citat S. Paulum: atque ut in ejus epistolis homo profanus egregie versatus videretur, nunquam sine iis incedere, nunquam prædere aut cœnare, nusquam considerare aut curare conservetur. Quare suo huic Philippo hoc elogium dedit Lutherus: « Ego tibi, mi Melancthon, vere tribuo, neminem melius te scripsisse in D. Paulum. Ego scio, quo judicio et spiritu hoc de te pronuntio: Hieronymi et Origenis commentaria esse meras nugas et ineptias, si tuis comparantur. » Quale hoc supercilium? nimirum Lutherus, itaque vere ad suam mentem dixit Lutherus: Nullus melius, scilicet ad Lutheri palatum et sensum, nullus melius, hoc est lutheranus, in D. Paulum scripsit, quam Melancthon. Hieronymus, Origenes alique Patres, qui antilutherane, idæo Luthero pessime scriperunt: suis enim scriptis novam Lutheri fidem ejusque cancellationem confingunt, destruunt, evertunt.

Calvinus, odium Dei et hominum, passim pro fide sua calva et bonorum operum inope, pro serbo arbitrio, pro reprobationis, predestinationis, virtutum peccatorumque fato, pro justitia Christi nobis imputata, pro concupiscentiæ culpa aliisque similibus sibi placitis, testes Paulum et S. Augustinum producit, eos a se stare clamitat, et quasi hæresum suarum auctores dilaudat. Sed fallitur erro, fallitur impostor, ut suis quibusque locis ostendam. Atque, ut ex ungue leonem agnoscas videasque quam ipse aliique Novantes paralogizet, qualiaque ex Paulo sophismata texant:

Accipie e multis unum, commune et frequens eorum sophisma, imo fraudem manifestam. Solent ipsi a propositione Pauli indefinita inferre universalem; solent ex una parte totum concludere; solent ab affirmativa indefinita inferre negativam universalem, v. g. Fides, inquit, teste Paulo, justificat: ergo opera non justificant, ergo nihil aliud a fide justificat; quod periuræ est ac si tali ratione concluderent: Panis alit hominem, ergo caro aut piscis non alit hominem: Homo vivit per respirationem, ergo non vivit per cibum: Homo est animal, ergo leo non est animal.

Alterum accipie: Paulus sæpe obscurus est et difficilis; quo abutuntur Novantes, ejusque obscuritate, quasi laberibus, errores suos velant et contegunt; atque ex obscura Pauli sententia dogmata sua æque obscura et abstrusa demonstrare nituntur. Verum hæc seipsos confundunt. Hæc enim vel ex sua confusione convincuntur et fateri coguntur, Paulum et S. Scripturam non esse clarum et perspicuum, ac consequenter non posse esse iudicem, qui controversias fidei decidat, enodet et determinet. Iudex enim qui obscuram et ambiguum fert sententiam, quam utraque litigantium pars sibi arrogare et attribuire possit,

item non decedit, non determinat, neutri parti causam adjudicat. Lis ergo in fide et religione apud hæreticos interminabilis, xxi hæreticos videtur sit oportet. Omnes enim ipsi Paulinis sententiis ad suas hereses utuntur et abutuntur, et de eorum sensu intelliguntque perpetuo com Orthodoxis, imo inter seipsos concitant.

Exemplo non obscuro, sed claro res patet: asserit S. Paulus Christum in institutione Eucharistiæ dixisse: « Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus. » Idem iisdem verbis dixerunt Evangelistæ omnes, qui ultimam Christi conam enarrarunt. Calvinus et Calvinæ asseclæ verba Christi clara, simplicia, historica, testamentaria ultimæ voluntatis Christi, ad figuram et tropum torquent sensumque esse volunt: Hoc est figura corporis et sanguinis mei. Quid agitis? cornicibus, vobis ipsis, inquam, oculos configitis. Ad Scripturam orthodoxos provocatis, ad illam quasi iudicem certum et clarum appellatis, per eam omnem traditionem Patrum et Ecclesiæ excluditis. Scripturam proferimus, Scripture verba clara et plana sunt: « Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus. » Nos planum et clarum verborum sensum amplectimur, vos illum declinat; imo verba ipsa vestra explanatione invertitis et evertitis, quia pro corpore figuram et umbram corporis surrogatis: quo jure? qua fide? Pari jure et modo licebit omnia testamenta, omnes libros, omnes historias, fidem omnem subrere.

Asserit Scriptura Christum esse natum, passum, crucifixum: pari libertate, qua vos, exponit Manichæus Christum natum, passum et crucifixum esse, non revera, sed per figuram, speciem et apparentiam tantum. Asserit Scriptura Filium esse Deum: exponit more veteri Arius Filium esse Deum, non proprie, sed tropice per metonymiam, puta esse Deum, hoc est esse hominem divinum. Asserit Scriptura in fide SS. Trinitatis, Patris, et Filii et Spiritus Sancti, nos esse baptizandos: exponit vestro genio Sabellius, hæc tria significare Trinitatem, non personarum, sed nomen tantum, et potestatum unius ejusdemque personæ divine. Si in loco tam plano, tam claro nobis obstrepitis, si de sensu tam aperto nobiscum contenditis, quid facietis in locis plano obscuris et implicatis?

Quid? Vos ipsi in hoc aliisque Pauli locis, de Pauli mente æcerime inter vos ipsos digladiamini: quis lites hæc componet? quis hic iudex sedebit? quis arbiter? Sane, nisi veneranda seculorum omnium antiquitas causam definiat, nisi prisca majorum Patrumque fides canam veritatem ostendat, nisi Ecclesia, que columna est et firmamentum veritatis (Ecclesiæ enim a Christo data est S. Scriptura ejusque sensum concedit, ut sit ejus custos et doctrix), audiat: nemo erit ad diem usque iudex, qui lites hæc resolvat et terminet. Quis credat Christum Dominum tum male consuliisse et providisse Ecclesiæ suæ, tum

Incomprehensibilis que se invicem confutant Calvinistarum.

Paulo ubique in ore et calamo. Assidue cum Christo conversatio.

ore, melos in aure, jubilus in corde. Quam assidue fuerit Pauli cum Christo conversatio, docet S. Chrysostomus, hom. 33 in Math., cap. xvi: « Paulus, inquit, cum in terris esset, ubi Seraphim sunt, ibi conversabatur, propius Christo assistens quam hastati et stipatores isti regi assistunt: quippe cum isti aspectum huc illic circumferant, ille vero nulla rerum specie motus universam mentis aciem ad regem (Christum) semper tenderet. »

Vis hyacinthum celestium cogitationum et desideriorum? « Fratres, jam non estis hospites et advene; sed estis cives Sanctorum et domestici Dei. Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus. Nostra conversatio in caelis est: unde et Salvatorem exspectamus Dominum nostrum Jesum Christum, qui reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori charitatis suæ. » Et vero omnia in hisce epistolis celestes spirant animos et ignes. Nec aliud in eis ubique agit Paulus, quam ut doceat omnes terrena despiciere, concupiscentie turbines sedare, carnis fluxus et infimos, sed incensos amores restringere, mentem ad caelestia et ad Deum avocare, illi unire et sociare.

Vis heliotropium gratitudinis, orationis et devotionis? Ephes. I: « Benedictus, inquit, Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali, in caelestibus, in Christo: sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus in charitate. Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum, secundum propositum voluntatis suæ, in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificavit nos in dilecto Filio suo, in quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum, secundum divitiis gratiæ ejus quæ superabundavit in nobis, in omni sapientia et prudentia: ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, secundum beneplacitum ejus, quod proposuit in eo, in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quæ in caelis, et quæ in terra sunt, in ipso. In quo etiam et nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum ejus, qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ: ut simus in laudem gloriæ ejus nos, qui ante speravimus in Christo. » En quos gurgites, quæ flumina gratiarum et laudum convolvit et revolvit, eructat et regurgitat in Deum omnium fontem.

Vis (ut alia præteream) malogranatum charitatis? Hoc sunc in Paulo tam vernas, tam redolens, tam punice erubens mire adblanditur. Accipe et de ista: « Quis nos separabit a charitate Christi? tribulatio? an anxietas? an fames? an nuditas? an periculum? an persecutio? an gladius? sicut scriptum est: Qui propter te mortificamur tota die, estimati sumus sicut oves occisionis. Sed in

his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum (certus sum, certo mihi persuado, fixum mihi et certum est) quia neque mors (comminata), neque vita (promissa), neque angelus, neque principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque felicitudo, neque altitudo; neque profundum (neque cæli, neque inferi), neque creatura alia (quæ esse aut fingi possit), poterit nos separare a charitate Dei, quæ est in Christo Jesu Domino nostro. »

Atque ne putes otiosa et inania hæc tantum esse amantis desideria, aut adulantis verba, audi efficacia charitatis verba. Hæc charitate armatus Paulus, inquit Chrysostomus, Neronem omnesque tyrannos velut quosdam culices estimabat; hæc charitate labores, pericula, cruciatus, mortem, mille supplicia quasi ludum putabat esse peruror; hæc charitate Paulus victus Jesu Christi magis quam diademate coronatus gloriatur. « Ego, inquit ipse, in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in moribus frequenter. » Neque hic stetit amor Pauli, sed quotidie celsior assurgens, et quasi incorporeus, imo igneus ad omnes labores, quæ retro sunt obliviscens, ad ea vero quæ priora sunt, extendens seipsum, ad destinatum præsequatur brævium supernæ vocacionis Dei in Christo Jesu: nec ante destitit, quam amori divino vicem reddens, illi vitam cum sudore et sanguine refudit et profudit. Miremur jam Paulum Dei amore ab Oriente in Occidentem pervolasse; miremur eum sua charitate totum mundum esse complexum; miremur eum tot terras et maria obrersasse. Nimirum consecravit se ipse Deo et amori Christi, ideoque illi omnes homines totumque orbem offerre, et ex hominibus, imo brutis et demonibus angelos efflere, impensa sudoris et sanguinis sui satagebat; ac velut ignis ventusque validissimus totum mundum percurrit, percurrenteque purgavit. Pectus ergo Pauli fuit tentorium Christi, Deum toto orbe vehens et circumferens. Docet id S. Gregorius, lib. XXVII Moral., cap. viii, explicans illud Job, xxxvi, 29, Si voluerit extendere nubes quasi tentorium: « Dum catenis, ait, victus Romæ peleret Paulus, occupatus mundum, latens in ejus pectore quasi sub tentorio ibat Deus: quia et oculis videri non poterat, et per verba predicationis proditus, iter inchoatæ gratiæ sine cessatione peragebat. » Ibat ergo sic Romam in Paulo Deus, ibat Christus, inde velut a capite invasurus et debellaturus mundum.

Objectum charitatis est totus mundus.

Dominus enim est, qui facit angelos suos spiritus, et ministros suos flammam ignis. « Quotidie, inquit ipse, immolor propter gloriam vestram, fratres: sed etsi immolor super sacrificium et obsequium fidei vestræ, gaudeo et congratulor omnibus vobis. » Sim ego sacerdos, vos hostis, libamen sanguis meus. Hæc de causa, quasi pater qui totum orbem genuisset, sic perturbabatur, sic

Immola super gloriam vestram.

Sollicitudo Pauli.

sollicitus erat; sic omnes in regnum Dei festinabat inducere. « Instantia, inquit, mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum: quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uror? » Hæc de causa factus est Judeis tanquam sub lege, infirmis infirmus, omnibus omnia factus est, ut omnes Christo lucrificeret. Hic amor coegit eum quasi matrem, os et verba mutare, alternis blandiendo, increpando, rogando, terrendo, consolando, et in omnes partes se suosque versando. « O insensati, inquit, Galatæ; » et statim Blandiens: « Filioli, ait, mei, quos iterum parturio, donec Christus formetur in vobis. » Et Philip. II: « Si qua ergo, ait, consolatio in Christo, si quod solatium charitatis, si quæ viscera miserationis; implete gaudium meum, ut idem sapiatis, eandem charitatem habentes. » En quæ charitate se pene eviscerat. Denique Paulus charitate incensus non aliud satagebat, quam Dei cultum et gloriam propagare omnesque ad Dei fidem et amorem perducere. « Sicut ferrum, inquit S. Chrysostomus, homl. 3 De Pauli Laudibus, missum in ignem totum ignis efficitur; sic Paulus charitate succensus, totus factus est charitas. Unde nunc per epistolas, nunc per exhortationes, nunc per preces, nunc per mimas, nunc per se, nunc per suos omni studio conabatur erigere laborantes, stantes firmare, humi jacentes attollere, sanare contritos, torpentes animare, hostes retundere, more optimi ducis, militis et medici, omnium officiorum personas et munia unus ipse subibat. »

Paulus sermo sicut ignis.

Exemplum in credentibus charitatis in Paulo optime amorem esse pro Jesu dicit.

Accipe et multis unum vivum hujus charitatis in infensissimos infestissimosque sibi terra natiq;e hostes, Judeos et judaizantes, exemplum pariter et argumentum: « Veritatem dico in Christo, non mentior, testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu Sancto: » ne putes me aulicismo, amphibolia, rhetorica amplificatione uti; ne putes me ludere; testor Christum, testor conscientiam meam, testor Spiritum Sanctum hujus mei doloris et amoris conscios, imo causas: « Quoniam tristitia mihi magna est, et continuus dolor cordi meo. Optabam enim ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem. » Quid agis, Paulus? nonne despis? nonne contra charitatem, contra Christum, pro caecis Judeis pugnas? Nequaquam, sed pro charitate contra charitatem in charitatem committit et tendo; optabam et opto anathema esse a Christo; opto pro charitate Christi a Christo divelli; opto pro salute Judeorum, non ab amore, sed a beatitudine et gloria Christi, a Christo et colo, etiam in eternum, si optus sit, exul excludi: depono pro eis esse anathema, depono esse diris devotum caput; depono peccato et charitatis naufragio, depono mihi æternum eorum exitium. Opto oroque, Domine, omnia irarum tuarum fulmina Judæis imminuta, ut eis parcas, in

mum caput retorques, vibres, effundas, exharrias,

Me me, sicut qui feci, in me convertito ferrum.

CAPUT V.

De efficacia et fructu predicationis S. Pauli.

Quinto, ex dictis consequitur admirabilem in Paulo cõxistisse agendi dicendique efficaciam, qua homines quoquoersum impelleret. Quid enim non persuadeat tantus zelus, tam ignita charitas? Si enim magnes ferrum ad se trahit, eandemque vim ferro communicat, ut aliud ad se ferrum trahat; hoc iterum aliud et aliud, quasi catenam necitando, ait S. Augustinus, sive hoc fiat vi a polo, ad quem vergit, magneti charitatem; sive tanquam a fine, ut ipsum ferrum interna et innata virtute, naturali pondere se libret et movet ad magnetem, quasi ad centrum suum; seu pectus, ut passim censent melioris notæ Philosophi, id fiat ex sympathia quædam ferri et magnetis, per potentiam attractivam in magnetem, quæ qualitatem seu vim impellentem imprimat ferro, qua illud ad se impellat et trahat: quidni homines rapiat amor? quidni Paulus sua ardenti charitate cum sibi charitate devinciat? magnes enim amoris est amor; efficacissimum phyltrum ut ameris, est gna.

Disputate Paulo apud injustum et incoctum presidem Felicem de justitia, castitate et judicio futuro, tremefactus est Preses, quantumvis impius et sceleratus. Pariter et Festus: « Insanis, inquit, Paulus, multa te litteræ ad insaniam converterunt. » Cui Paulus: « Non insanio, optime Feste, sed veritatis et sobrietatis verba loquor. » Agrippa denique Rex: « In modico, inquit, suades me Christianum fieri. » Cui Paulus: « Opto apud Deum, et in modico, et in magno, non tantum te, sed etiam omnes qui audiunt hodie, fieri tales, qualis et ego sum, exceptis vinculis his. » Audi Lycaonios ad Pauli Evangelium et vocem attonitos, Actor. xiv: « Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos, et vocabant Paulum Mercurium, quoniam ipse dux erat verbi, » illicque tanquam Deo sacerdos Lycaonius hostiam parabat, quam eidem sacrificasset, ni Paulus ipse arca oburgatione prohibisset.

Quod de Catone Majore in ejus Vita refert Plutarchus, eum de tribus tota vita indolissee: primo, quod unquam secretum credidisset mulieri; secundo, quod navigio ivisset aliquo, quo pedibus ire poterat; tertio, quod vel uno die mansisset intestatus in hæc tam brevi, fragili incertaque vita: hoc de S. Augustino ferunt, cum tribus maxime delectatum, tria hæc unice optasse et desiderasse: primo, videre Christum in curæ conversantem, secundo, cernere Romam in flore et pristino imperii splendore triumphantem; tertio, audire Paulum in sede et cathedra fulminantem.

potum dedi?» S. quoque Chrysostomus, orat. in *Principes Apostolorum*: «Beatus, inquit, Paulus, cui caput ense præcisum est, vir, cuius laudes verbis exprimi nequeunt: at ejusmodi ensis illius guttur, Dominicum, inquam, instrumentum, celo suspiciendum, et terræ tremendum, pervasiv? qualis locus tuum, Paulé, sanguinem excepit, qui lacteus apparuit in ejus veste, qui te percussit: qui quidem sanguis barbaricum illum animum reddens melle dulciorem, ut ipsa eum cum sociis ad fidem traduceretur, ita affect. » Nimirum in Paulo adimpletum est illud Jeremie: «Nazaraei ejus candidiores nive, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, saphiro pulchrioribus.»

Quarto, quod, ut ait hic Chrysostomus, Paulus suos carnicifex, sua lactea nece, ad Christi fidem converterit. Addit *Martyrologium Romanum*, Beda, Usuardus et alii, Paulum cum duceretur ad mortem, tres milites apparitores convertisse, puta Longinum, Acestum et Megistum, ut habent acta SS. Nerei et Achillei, quos idem Nero martyro affect. secunda Julii, qua die eorum memoria in Menologiis et Ecclesia recolitur.

Quinto, quod resectum Pauli caput tres in terra quasi saltus dedit, et quotlibet saltu e terra fontem elicuit, unum lactei, alios alterius saporis: cuius rei hanc dant causam, quod Pauli cervix recisa primo lac, deinde sanguinem dederit. Celebratissimus est hic Romæ locus trium fontium, qui omnium peregrinorum concursu visitur.

Memorable est quod Jacobus de Vitriaco Cardinalis scribit in *Vita S. Marie Oigniacensis*, lib. II, cap. xi, scilicet S. Stephanum e cœlis lapsum interfuisse martyrio S. Pauli, ejusque animam in eorum transmississe Deoque obtulisse: «Dicebat (S. Maria Oigniacensis raptâ in extasin), inquit, cum de B. Stephano profumartyre caneret, quem paradisi rosarium appellabat, illi sub mortem oranti Dominum, pro munere dedisse S. Paulum: et B. Paulo, peracto martyrio, e corpore excedenti S. Stephanum adfuisse, ejusque spiritum obtulisse Domino, atque dixisse: Domine, hoc ingenti et singulari munere tu me donasti: ego vero multiplici fructu auctum tibi illud reddo.»

Sexto, quod Pauli sepulchrum quasi nobilissimum victoria tropæum, totius orbis peregrinatione et Christianorum undequaque concursu celebraretur uti pluribus dicam cap. viii.

Porro S. Chrysostomus, S. Pauli studiosissimus æque ac peritissimus, loco jam citato asseverat Paulum occubuisse anno ætatis sue sexagesimo octavo: quare eum occubuisse anno Neronis 13, et communior et verior habet Chronologorum sententia, sequitur eum occubuisse anno 34 a sua conversione, anno vero 36 a passione Christi: tot enim annos, scilicet 36, invenies, si ab anno Neronis 13 retrocedas, et computes ad annum Tiberii 13 quo passus est Christus: secundo au-

tem anno a passione Christi conversus est Paulus. Rursum, si Paulus conversus ad Christum 34 annos laboravit pro Evangelio, et anno ætatis 68 occubuit, sequitur eum ad Christum esse conversum pariter anno ætatis sue 34, ut totidem annos vixerit post conversionem, quod auto: si enim duplices annos 34, conficies 68, quæ est integra ætas vite S. Pauli. Alii volunt Paulum conversum esse anno ætatis 23, eo quod a Luca vocetur adoleseens in lapidatione S. Stephan. Verum pro *adoleseens* græce est *vesibaz*, id est juvenis, item homo audax, juvenili audacia et ferocia præditus, qualis erat Paulus anno ætatis 34. Quæ fuerit Pauli forma et statura, dicam II *Corinth.* x, 10.

Prætereo quod scribit Nicephorus, lib. II, cap. xxxvi, Paulum tertâ die e martyrio Neroni, uti ei prædixerat, apparuisse in visione, eique professum esse non esse aliam viam ad salutem, quam fidem in Jesum Christum: eaque visione mire consternatum fuisse Neronem. Porro de loco sepulchri S. Pauli divinitus designato, deque Orientalibus ejus corpus asportare volentibus, per tonitrua et fulgura deterritis, audi S. Gregorium, lib. III, *epist.* 30: «De corporibus vero beatorum Apostolorum quid ego dicturus sum, dum constat quia eo tempore quo passi sunt, ex Oriente fideles venerunt, qui eorum corpora sicut civium suorum repetere? Quæ ducta usque ad secundum urbis miliarium, in loco qui dicitur Catacumbas, collocata sunt. Sed dum ea exinde levare omnis eorum multitudo conveniens nitetur, ita eos vis tonitruæ atque fulguris nimio metu tenuit atque dispersit, ut talia denno nullatenus attentare præsumerent. Tunc autem exeuntes Romani, qui hoc ex Domini pietate meruerunt, eorum corpora levarunt, et in locis quibus nunc sunt condita, posuerunt.»

Denique locus martyrii Pauli post eum ita nobilitatus est, ut plurimi Martyres ibidem cæsi sint, fuerintque quasi comminis Christianorum laniena, ut jure Martyrium nuncupari possit. Avebant Christiani ibidem sanguinem profundere, ubi Paulus eorum doctor suus profunderat. U alios tæcam, ibidem S. Zeno dux cum decem milibus militum, gloriosum pro Christo agnecit et mortem obiit. Cum enim Iudeicis et Maximianus eos, quia Christiani erant, ad lutum, lapides et lateres convehendos in fabricam thermarum suarum damnasset; ea consummata, fidentes ne ob numerum seditioem concitarent, omnes ad Aquas Salvias duci et capite pleci jussurunt. Celebrat Ecclesia eorum tunc natam in *Martyrologio* 9 Julii. Quocirca ibidem locum monasterio suis adaptando delegit, et a Pontifice dono accepit S. Bernardus, in corpore pium Abbatem creavit eum, qui postea Summus Pontifex creatus, Eugenius III appellatus est, ad quem et scripsit libros *De Consideratione*. Hic itidem vidit S. Bernardus, quasi alter Jacob, scalam as-

Item in his.

Beati capiti tres font. etc.

Corpus sancti Pauli ad Catacumbas fulminis re-

Umbra Pauli mortuus suscitavit. Læneque domum in Paulo.

cedentium angelorum et descendentium: nimirum angeli tulerunt locum, ubi Angelus ille celestis potius quam terrestis, puta S. Paulus, corpus pro Christo exiit, ac ad angelos evolavit. Loco ergo hoc civis sui, qui tot angelicos effecit homines, jure delectatur, et ad eum visendum colendumque, S. Bernardum omnesque Christianos invitatur et invitant, in ejus rei memoriam ibidem sacellum edificatum est, quod Scala cœli appellatur: ubi pro animabus e Purgatorio liberandis, Pontifices amplas indulgentias concesserunt. Hæc omnia templum, imo tria templa visitantibus, et tabellas juxta altare, in quibus hæc omnia descripta sunt, æque ac Annales Romanos legentibus, notissima et certissima sunt. Tribus enim templis locus hic S. Pauli decoratus et consecratus est: primo, S. Pauli: secundo, S. Vincentii et Anastasii; tertio, quod dicitur *Scala cœli*, ob visionem S. Bernardi quam jam recensui. Omitto basilicam imperatoriam, quam Constantinus Magnus non longe a loco martyrii, in honorem S. Pauli edificavit, in qua corpus S. Pauli a S. Sylvestro Pontifice conditum est, de qua cap. viii.

CAPUT VII.

De miraculis S. Pauli.

Septimo, miraculis maximis et plurimis Paulus excellit. Pauca ex iis recenset Lucas in Actis; sed multa ex iis verbo perstringit dicens *Act.* xix, 14: «Virtutesque non quælibet faciebat Deus per manum Pauli: ita ut etiam super languidos deferretur a corpore ejus sudaria, et semicinctia, et recedebant ab eis languores, et spiritus nequam egrediebantur.» Addit Chrysostomus, hom. 8 in *epist. ad Rom.*, Paulum sua umbra non tantum morbos, æque ac Petrum depulisse, sed etiam mortuos suscitasse.

Linguarum dono eminuit Paulus: licet enim illud in Pentecoste, utpote necdum conversus, cum cæteris Apostolis non accepit, tamen postea speciatim a Christo infusum adeptus est: hoc enim illi, qui omnium gentium futurus erat doctor, necessarium erat ad evangelizandum tota Syria, Asia, Græcia, Macedonia, Achaia, Italia, Hispania. Unde ipse, I *Corinth.* xiv, 18: «Gratias, inquit, ago Deo meo, quod omnium vestrum lingua loquor.»

Prophetix spiritus major fuit in Paulo: Christus enim qui Paulum primo sua presentia convertit, *Act.* ix, eum deinde per onnem viam et vitam ita direxit, ut non tam Paulus, quam Christus per Paulum omnia gessisse videatur. Ita Troade in Macedonia per visionem eum evocavit, *Act.* xvi, 9: «Visio, inquit, Lucas; per noctem Paulo ostensa est: Vir Macedo quidam erat stans, et depræcans eum, et dicens: Transiens in Macedoniam adjuva nos; ut autem visum vidit, statim quesivimus proficisci in Macedoniam, certi

fieri quod vocasset nos Deus evangelizare eis.» Christus vero ita frequens apparuit Paulo, ut illi familiaris, in graviori quolibet casu occurreret et assisteret. Ita, *Act.* xviii, 9, Corinthi per visionem dixit Paulo: «Noli timere, sed loquere, et ne taceas; propter quod ego sum tecum: et nemo apponetur tibi ut noceat te; quoniam populus est mihi nullus in hac civitate.» Ita Christo momente et adjuvante, periculum et insidias Judæorum Hierosolymæ evasit, *Act.* xxi, 17: «Factum est, inquit ipse, revertenti mihi in Jerusalem, et oranti in templo, fieri me in stupore mentis, et videre illum dicentem mihi: Festina, et exi velociter ex Jerusalem: quoniam non recipient testimonium tuum de me. Vaude quoniam ego in nationes longe mittam te.» Rursum, *Act.* xxiii, cum Hierosolymæ captus esset Paulus, «nocte assistens ei Dominus ait: Constans esto; sicut enim testificatus es de me in Jerusalem, sic te oportet et Romæ testificare.»

Pari modo in naufragio Adriatico, submisso angelo affuit ei, eumque, et propter ipsum 276 animas certo mortis periculo liberavit, *Act.* xxvii, 22: «Nunc, inquit ipse, suadeo vobis bono animo esse: amissio enim nullius animæ erit ex vobis, præterquam navis. Astitit enim mihi hæc nocte angelus Dei, cuius sum ego, et cui deservio, dicens: Ne times, Paulé, Cæsari te oportet assistere: et ecce donavit tibi Deus omnes qui navigant tecum.» Sic cum sisisteret quasi neari Neroni, II *Timoth.* iv, 16: «In prima, inquit, me defensione nemo mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt. Dominus autem mihi assistit et confortavit me, ut per me predicatio impleatur, et audiant omnes gentes: et liberatus sum de ora leonis.»

Quid multa? unicuique ille raptus in tertium cœlum, quem soli Paulo, nulli alteri Apostolorum vel Prophetarum, concessum legitimus, licentium perhibet testimonium prophetis et extasibus Pauli. Rursum, plures alias revelationes habuisse Paulum, eaque pressisse silentio, manifestum est ex eo quod ipse ait II *ad Corinth.* xii, 1: «Veniam ad visiones et revelationes Domini.» Et post enarratum sui raptum: «Si, inquit, voluero gloriarî, non ero insipientes: parco autem, ne quis me existimet supra id quod videt in me; et ne magnitudo revelationum exollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, ac telus Satanæ; qui me colaphizat.»

Mortuus suscitavit Paulus, uti Eutychem adolescentem illum, *Act.* xx, qui in concione Pauli indormiens, lapsusque ex alto exspiravit. Super quem Paulus incubens eumque complexus dicit: «Nolite turbari, anima enim ejus in ipso est.» De suis hisce miraculis scribens I *ad Thesalonicensis* Paulus, statim initio: «Evangelium, inquit, nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed et in virtute, et in Spiritu Sancto, et in plenitudine multa.» Et II *Cor.* xii, 12: «Signa,

Christus Paulus apparuit familiariter.

Christus Paulum vocavit.

Martyr Paulus abis natus.

Raptra in tertium celum.

Revelationes Pauli facta.

inquit, apostolatus mei facta sunt super vos, in omni patientia, in signis, et prodigiis, et virtutibus. » Mox ut a Spiritu Sancto Paulus segregatus, designatus et missus est evangelizare Gentibus, tum Paphum pervenisset, primum edidit miraculum, quo suam vim et potentiam non tantum fœdones ostendit, eosque subegit et compescuit. Elymam magum, qui Paulum Proconsulem a fide avertēbat, intuens Paulus dixit: « O plene omnido et omni fallacia, fili diaboli, inimice omnis justitiæ, non desinis subvertere vias Domini rectas. Et nunc ecce manus Domini super te, et eris cæcus, non videns solem. Et confestim cecidit in eum caligo et tenebræ, et circiēns quærebat qui ei manum daret. Tunc Proconsul creditit, admirans super doctrinam Domini. » Act. xiii, 10.

Lycaonii vero videntes miracula Pauli, stupefacti exclamaverunt eum esse Deum, Act. xiv. Pari modo Melitenses, cum vipera invasisset manum Pauli, Act. xxviii, putarentque eum mox veneno ejus inflandum et eunctum iri, videntes eum viperam exoculare nihilque ab ea lœdî, dicebant eum esse Deum et inviolabile numen.

Atque hic advertē memorabile continuumque miraculum, quod Deus insulæ Melitæ, sive Mallæ, ab eo tempore ob S. Pauli merita concessit; ut scilicet in ea insula serpentes et scorpiones, qui alibi sunt lethales, Pauli munere sint innoxii; adeoque ut quævis animalia venenata, etiam aliunde transportata, venenum in Melita ponant nocendi facultate destituantur; quin et glebæ ejusdem insulæ contra venena antidotum præbeant, quam insulam gratiam sancti Pauli nominant, qua Paulus insulam, quam deo quasi seclerato, quod a vipera invaderetur, opinionem conceperant Melitenses, in perpetuum abolevit, atque hospitii sui benevolentiam compensavit: nam ante hoc Pauli factum viperas aliosque serpentes in Malta, æque ac alibi noxios fuisse, patet ex eo quod insulam putabant Paulum a vipera correptum, mox extinguentium esse. Ita mihi Romæ narrarunt et asseverarunt nostri Patres Siculi, addentes hanc vim maxime sentiri in glebâ, et frustis lapidis decisis ex carcere Melitensi, in quo transiens hospitatus fuit S. Paulus: quocirca eadem Romam afferunt et distribuunt, uti et mihi ab isdem pars istius lapidis candidi instar cretæ, distributa et donata fuit.

Addit Alanus Copus, *Dialog.* III, cap. xxviii, eos quos nasci contingit in festo Conversionis S. Pauli, p̄ta 25 Januarii, quæcumque eos orbis pars in locum proferat, non horrere nec formidare angues; imo, quod majus est, sola saliva horum morsibus mederi. Idem asseverat, et ex certa experientia confirmat vir egregie doctus et exactus, Thomas Fazellus, *De Rebus Siculis*, decade I, lib. I, cap. I. Est genus hominum, qui se de cognitione Pauli temere et falso venditant; hi quoque angues contrectant, nec ab eis læduntur;

verum compertum est istos contra angulam mortuum antidotis efficacibus se præmunere.

Porro ostēta et prodigia a Paulo post mortem multa sunt edita. Paucæ e multis afferam. S. Paulus cum S. Petro appares Constantino Magno Imperatori curationem a lepra ei promisit, si curaret se baptizari a S. Sylvestro, et substitutionem omnem abjiceret, ac Christo templum edificaret. Fecit imperata Constantinus, promissum præstitit Paulus, eumque sanum et purum sibi et suis restituit. Quare Constantinus insignem basilicam in gratiarum actionem nomine S. Pauli crexit. De qua cap. viii. Ita ex monumentis Romane Ecclesiæ narrat Baroulius in gestis Constantini.

S. Ambrosius, lib. VII, *epist.* 53, narrat sibi vigilantiam apparuisse S. Paulum, et revelasse corpora SS. Gervasii et Protasii martyrum, dicendo: « Isti sunt qui monitis meis obtemperantes, prædica et divitiis respuentes, secuti sunt Domini Jesu Christi vestigia, nihil terrenum, nihil carnale concupiscerent, in media hæc Mediolanensis urbe per decem annos in Dei servitio perdurantes, ad hoc pertingere meruerunt, ut Christi martyres florent. Quorum corpora in eo loco invenies, in quo stas et oras. Duodecim pedum altitudine terra cooperatam arcam invenies, quæ arcam superius exaltabis, et in nomine eorum ecclesiam fabricabis. » Quæ omnia reip̄sa expresse se narrat S. Ambrosius.

Insigne est quod refert S. Gregorius, lib. III *Dialog.*, cap. xxx, de quadam Ariano Episcopo templum S. Pauli invadente, ab eo excoꝛpato: « Cum ad Spoletanam, inquit, urbem Longobardorum Episcopus (scilicet Arianus) venisset, et locum illic ubi solennia sua ageret, non haberet, cepit ab ejus civitatis Episcopo ecclesiam petere, quam suo errori dedicaret. Quod dum valde Episcopus negaret, idem qui venerat Arianus beati Pauli Apostoli ecclesiam illic cominus sitam, se die altero violenter intraturum esse professus est. Quod ejusdem ecclesiæ custos audiens festinus cucurrit, ecclesiam clausit, seris manavit. Facto autem vespere lampades omnes exstinxit, sequē in interioribus abscondit. In ipso autem subsequenti lucis crepusculo Arianus Episcopus collecta militum adventu, clausas ecclesie januas effringere paratus: sed repente cunctæ simul portæ divinitus concussæ, abjectis longius seris, apertæ sunt, atque cum magno sonitu omnia ecclesiæ claustra patuerunt. Effusus desuper lumine, omnes quæ extractæ fuerant lampades, accensæ sunt. Arianus vero Episcopus, qui vim facturus advenerat, subita cæcitate percussus est, atque alienis jam manibus ad suum habitaculum reductus. Quod cum Longobardi in eadem regione positi omnes agnoscerent, nequaquam ulterius præsumperunt Catholica luce lemerrare. Miro enim modo res gesta est, ut quia ejusdem Ariani causa lampades in ecclesia beati Pauli fuerant extinctæ, uno eodemque tempore et ipse

lumen perderet, et in ecclesiam lumen rediret. »

B. Gregorius Turonensis, lib. *De Gloria Martyrum*, cap. xxxix, narrat quendam ex desperatione violentem se stranguere, ac opem S. Pauli implorantem, ab eo fuisse liberatum, mentique et vite meliori reddidit.

Alberto Magno torquenti se in quibusdam locis difficilibus S. Dionysii *De Ecclesiæ Hierarch.*, cum ea elucidare non posset, apparuit per visionem S. Paulus quasi Missam celebrans, ac post Missam duxit Albertum ad aquas profundas instar illarum Ezechielis, cap. xlvi, vers. 5, et ad domum Aaronis; cumque, eo aquas siccæ pede transeunte, Albertus ab eo invitatus sequi, easque transire non posset, evigilavit, ac resolutionem dubiorum suorum, mentem Apostolo illustrante accepit, uti ipsiusmet Alberti verbis narrat Ludovicus Castiglius, gravis auctor, in *Historia Ordinis S. Dominici*, part. I, lib. III, cap. xlvi. Illustrata et mentem meam, o S. Paulus, ut profundum hoc mare tuum, et S. Scripturæ oceanum intelligendo et explicando, penetrare ac permeare valeam.

De reliquis S. Pauli missis in Gallias, quarum ope navigantes evaserunt naufragium, narrat idem Gregorius Turonensis, *De Gloria Martyrum*, cap. lxxxiii. Quin et catenæ et carcer Apostolorum etiam miraculis convescant. Catenæ S. Petri integræ visuntur in basilica quam in earum honorem augustam extruxit Eudoxia Imperatrix. Sane sæpius eas vidi et collo imposui, ac semper ingenti devotionis, sicutie internæ spiritu perfundi me sensi. Catenarum S. Pauli, uti et scipionis, sive baculi ejus viatorii pars ostenditur in basilica S. Pauli, ipso conversionis ejus die. Carcer Mamertinus ad radices Capitoli, in quem a Nerone conclusi fuerunt Petrus et Paulus, nunc in sacellum conversus, quotidie ab indigenis, uti et a Romipetis, ingenti concursu et veneratione visitatur, ac spirat afflatque devotionem. Exstat in eo etiam aqua et fons quem S. Petrus orans per miraculum eleicit, ut S. Processus et Martianum, custodes carceris, a se conversos, baptizaret: ex quo quotidie hauriunt peregrini, ac a febribus aliisque morbis liberantur.

Memorat Nicetas, lib. I, Andronicum Comnenum Imperatorem S. Paulo auream exrexisse imaginem, in templo quadraginta Martyrum, eamque ante mortem Andronici, quasi eam portenderet, lacrymantem esse; terserunt famuli lacrymas imaginis: illa ubiores profundit, quasi inveniret in ea Pa. Jus, ex visceribus misericordie, et transiens in se p̄it, licet alias impii, necem doleret et fletet.

CAPUT VIII.

De S. Pauli fama et gloria.

Octavo, quanta sit et fuerit Pauli fama et gloria, colligi potest, primo, ex iis quæ hactenus dicta

sunt; secundo, ex eo quod, sicuti Moses Judæorum, ita Paulus Gentium habitus et vocatus sit legislator et doctor; tertio, quod Petrus et Paulus censeantur duo Ecclesiæ principes. Uade S. Augustinus, lib. *De Consensu Evangel.*, ep. p. x, affirmat olim moris fuisse, ut in qua tabula Christi effigies picta extaret, in eadem hinc inde Petrus et Paulus, quasi Apostolorum duces, appingerentur. Sic etiam nunc videmus in altaribus Paulum Petro appingi, idque a dextris Petri, cujus rei varias causas afferunt illustrissimi Cardinales Bellarminus et Baronius.

Pulchre Venantius Fortunatus, lib. III *Carm.*, Paulum cum Petro ita comparat et combinat:

Colorum portæ, lati duo lumina mundi,
Ore tonat Paulus, fulgurat arce Petrus.
Inter Apostolicas radianti luce coronas
Docteur hic monitis, celsior ille grada.
Coria per hunc hominum reserantur, et astra per illam:
Quos docet ille stylo, suscipit ille polo.
Pandit iter oculis hic dogmatæ, clavibus alter
Est via cui Paulus, janna fida Petrus.
A facie hostili duo propugnacula præstant,
Quos fides turres Urbis, caput orbis, habet.

Unde S. Leo loquens de SS. Petro et Paulo, *serm.* 1: « Duo, inquit, ista præclara divini germina seminis, in quantam sobolem germinarint, beatorum millia Martyrum protestantur, qui Apostolicorum amulium triumphorum, urbem nostram purpuratis et longe læaque ruralitibus populis ambiarunt, et quasi ex multarum honore gemmarum conserto uno diademate coronarunt. » Et de iisdem inferius: « In horum excellentia Patrum merito est excellentius gloriandum, quos gratia Dei in tantum apicem, inter omnia Ecclesiæ membra provexit, ut eos in corpore, cui caput est Christus, quasi geminum constituerit lumen oculorum: de quorum meritis atque virtutibus, que omnem loquendi superant facultatem, nihil diversum, nihil debemus sentire discretum; quia illos et electio paræ, et labor similes, et finis fecit æquales. »

Et S. Chrysostomus, hom. 32 in *epist. ad Rom.*: « Ego, inquit, Romam propterea diligo, tametsi et aliunde eam laudare queam, nempe a magnificentia, ab antiquitate, a pulchritudine, a divitiis, a beatis et triumphis. Sed relicto omnibus illis, ob id illam beatam prædico, quod erga illos Paulus, dum viveret, adeo fuit benevolus, adeo illos amavit, coram disseruit, et postremo vitam finivit. Unde et civitas ista hinc facta est insignis, plusquam a reliquis omnibus, et sicut corpus magnum ac validum duos habet oculos illustres, Sanctorum videlicet illorum corpora. Non ita cælum splendescit, quando radios suos sol ex sese dimittit, sicuti Roma duas has lampades ubique terrarum effundens. Considerate quale spectaculum visura sit Roma in resurrectione: hinc rapietur Paulus, inde Petrus in occursum Domini. Propterea celeberrima hanc urbem, non

propter copiam auri, non propter columnas, neque propter aliam phantasiam, sed propter columnas illas Ecclesie. »

Reliquiam
Piscatoris
Petri et
Pauli et
venerant
sepulcrum
Pauli.

Quarto, quod ad Paulum Paulique sacras reliquias venerandas, e toto orbe Christiani Romam confluant. Audi rursum Chrysostomum, hom. jam citata, ad Pauli sepulcrum suspirantem : « Quis mihi nunc dabit circumfundi corpori Pauli, affigi sepulcro, videre pulverem corporis illius que adhuc in Christo deerant implentis, stigmata illius gestantis, predicationem Evangelii ubique seminantis, pulverem, inquam, oris illius, per quod Christus locutus est. » Et paulo post : « Vellem videre sepulcrum, quo recondita sunt arma iustitie, arma lucis, membra nunc viventia, tunc vero cum in hac vita essent, mortua. »

Imperatores
Petri et
Pauli et
venerant
sepulcrum
Pauli.

Testatur S. Augustinus, serm. 28 De Sanctis, sub fine, et epist. 42, quod Christiani imperatores redita jam pace Ecclesie, ad sepulera hæc Petri et Pauli se venerandi abjiciant, et ibi radiant gemma diadematis, ubi fulgent beneficia fœcotentibus genua concessa. « Nam et ipse ille, inquit Augustinus, purpura indutus peregre proficiscitur sepulcrum illa complexurus, et fastu deposito contingit Sanctos, rogans ut sibi apud Deum patrocinentur, et tabernaculorum opificem et piscatorem patronos, etiam mortuos, deprecatur illo diademata gestans. » Ita Galla Placidia, Theodosii imperatoris uxor, epist. ad Pulcherram Augustam scripta, testatur se Romam ivisse non aliam ob causam, quam ut sacra Apostolorum limina viseret et veneraretur. Idem fecerant alii reges et principes. Unde S. Chrysostomus, hom. Quod Christus sit Deus : « Relictis, inquit, omnibus, ad sepulera piscatoris et pellionis (scenopegi Pauli) currunt et reges et presides et milites. Et in Constanti-nopoli reges nostri magnam gratiam putant, si non prope Apostolos, sed si vel extra eorum vestibula, corpora sua sepeliuntur. » Et in II ad Timoth., hom. 4 : « Nullus, inquit, ex Romanis regibus tanto in honore fuit, quanto hic est (Paulus); cæterum Imperator foris alieubi jacet abjectus : hic autem velut vivens et regnans medium urbis tenet; longe Imperatore clarior est et honoratior pellium sutor. » Quinimo, vigens et fervente persecutione, hæc sepulera ex Oriente et Occidente, etiam cum capitis periculo, adibant certamin Christiani. Ita ex Perside venisse constat Martham, Mariam et Audifacem temporibus Claudii Imperatoris ad limina Petri et Pauli, atque sua peregrinationis præmium retulisse martyrium, quorum dies natalis sacris fastis ascriptus, hæc Ecclesia recolit 19 Januarii.

Porro solent fideles ad sepulera SS. Petri et Pauli venerandi, plane in terram se prosternere, pavimentum osculari, et toto quasi corpore proni eis supplicare. Neque id soli plebei faciunt, sed et viri graves ac Prelati : uti Cardinalem Baronum quotièda ea visitasse, ac supplicem

toto corpore prostravisse humum deosculando vidit et laudavit tota Roma. Neque id recens et novum : vetus fuit ille fidelium mos. Romipetæ enim in terram prociidit, limina Apostolorum osculabantur. Ita Prudentius in hymno S. Laurentii canit :

Apostolorum ac Martyrum
Exosculatur limina.

Et in hymno S. Hippolyti :

Oscula perspicuo figunt impressa metallo.

Sidonius Apollinaris, lib. I, epist. 5, de se ita scribit : « Triumphalibus Apostolorum liminibus affusus, omnem protinus sensi membrum male fortibus explosum esse languorem : post quæ celestis experimenta patrocinii, conducti diversorum parte susceptus, » etc. Idipsum docet S. Chrysostomus loco citato : quin et hom. 30 in epist. II ad Corinth., ait fideles solere januas et vestibula templi deosculari; et Cassiodorus, Histor. Tripart., lib. IX, cap. xxx, et Fortunatus, lib. IV De Vita sancti Martini :

Bursus Apollinaris pretiosæ limina lambe,
Fusus hanc supplicet.

Et Arator, Histor. Apost., lib II, agens de Philippensi templo in honorem S. Pauli :

Quam bene carcer erat : tota concurrat urbe,
Qui primus nova læta petat, ante oscula ligat
Postibus, et tacta saceris parte cyathis.

Petrus Arvernus Venerabilis, lib. I De Ecclesiis, agens de liminibus Apostolorum : « Ab eisdem, ait, fidelibus dulcissime ac devotissime deosculantur. » Causam dat S. Hieronymus scribens nomine Paulæ et Eustochii ad Marcellam : quia in his « Petrus et Paulus, Christiani exercitus duces, sanguinem fudere pro Christo. » Quia et Paganos in gravi elade aut causa idipsum facillasse docet Arnobius, lib. I : « Cum per omnia supplices irent templa, cum deorum ante ora prostrati, limina ipsa converterent osculis. » Et Tibullus :

Non ego, si merui, dubitem procmberre templa,
Et dare sacratis oscula liminibus.

Audi quid S. Gregorius scribat, lib III, epist. 30, Constantie Augustæ, que in honore S. Pauli ecclesiam in palatio edificaverat, ad eamque reliquias S. Pauli sibi mitti petebat : « Corpora, inquit, S. Petri et Pauli tantis in ecclesiis suis cõruseant miraculis atque terroribus, ut neque ad orandum sine magno illic timore possit accedi. Ego ad sacratissimum corpus S. Pauli aliquod meliorare volui; et quia necesse erat, ut iuxta sepulcrum hujusmodi effodi altius debuisset, prepositus loci ipsius ossa aliqua, non quidem eidem sepulcro conjuncta, reperit : que quotiens levare presumpsit, atque in aliquo locum trans-

ponere, apparentibus quibusdam tristibus signis, subita morte defunctus est. » Subdit S. Gregorius Orientales fideles voluisse tollere corpora SS. Petri et Pauli ; sed per fulmina fuisse dispersos, uti cap. vii recensuit, unde concludit : « Quis ergo nunc, serenissima Domina, tam temerarius possit existere, ut hæc sciens, eorum corpora non dico tangere, sed vel aliquatenus presumat inspicere ? » Denique ne Augustam vacuam dimittat : « De catenis, inquit, quas ipse S. Paulus collo et in manibus gestavit, ex quibus multa miracula in populo demonstrantur, partem aliquam vobis transmittere curabo, si tamen hanc tollere limando prevalevero. »

Quinto, Constantinus Imperator basilicam S. Paulo Apostolo, ex suggestione S. Sylvestri, inter viam Ostiensem et Tiberim erexit, et sanctum ejus corpus ita recondidit in ære et conclusit, sicut condiderat S. Petri in ejus basilica; atque ingentia eidem dona obtulit, quæ recenset Baronius anno Christi 324, p. 214 et 206. Imo, ipsemet Constantinus, epist. ad Cathol., qua habetur tom. I Concil., ait se corpora Apostolorum Petri et Pauli in electro conclusisse : « Quia, inquit, electro non prævaleat materia elementorum. » Unde Plinius asserit electrum esse pretiosius aurum. Hanc basilicam postea Valentinianus Junior imperator amplissimum effecit anno Christi 386 : exstat Valentiniani hæc de re rescriptum ad Sallustium, præfectum Urbis, lib. II De Decur. urb. Roman., Cod. Theodos. Eandem basilicam in expugnatione Romæ venerati sunt Gothi, ut eo confugientibus pepererint : imo ipsimet Golthi S. Marcellam ejusque filiam Principiam, sanctissimas feminas atque cognatas, ad S. Pauli basilicam perduxerunt, ut custodirentur intactæ, uti refert S. Hieronymus, epist. 143 ad Principiam. Eadem basilica postea magnis donis ornata est a S. Gregorio et a Sergio Pontifice, qui et hospitium S. Pauli Romæ in ecclesiam convertit : que etiam nunc existit æstrue vicina Collegio nostro Romano, ut multum mihi gratulet, quod in vicinia S. Pauli habitem, eumque assidue cominus quasi intuear; ac vocatur « ecclesia Beate Mariæ in via lata. » Plurima alia magnificentissima templa in Italia, Hispania, Germania, Gallia, Anglia, Belgio et aliis provinciis in honorem S. Pauli edificata scimus.

Quin in S. Pauli memoriam, et trophæa mox a martyrio fuisse erecta, puta ecclesiam ab Anacleto Pontifice, eamque servientibus persecutionibus perdrasse, magisque inclarusse, docet ex Eusebio et aliis Baronius anno Christi 106, in fine. Ex tot etiam præstitis principum Romanorum titulis et trophæis, Dei providentia factum est, ut diæ ingentes columnæ marmoreæ remanserint, Antonini Imperatoris una, altera Trajani, utriusque victoris et triumphis incisæ et colatæ, qui-bus duæ Ecclesie columnæ a Sixto V Pontifice imponerentur. Itaque columnæ Antonini c. 2779

ex aurichalco coruscus insistit S. Paulus, Trajani S. Petrus. Utraque adeo est illustris, ut in orbe nihil sit simile, sive materiam spectes, sive altitudinem (Trajani enim est 128 pedum), sive calaturam, sive amplitudinem, sive cochleam, qua ab imo ad culmen per 183 gradus introrsum ascenditur; sive culminis coronicæ ejusque peribolum et cancellos, que tam vasta sunt, ut plures simul circumfeream inambulare et libere expansari possint. Pari modo obeliscus Augusti Casaris S. Petro cessit, ac hodie ante ejus basilicam erectus instar trophæi vel pyramidis triumphalis consistit : unde a civibus D. Petri Aguglia nuncupatur. Ita S. Petrus Augustum et Trajanum, S. Paulus Antoninum suo solio dejecit. Nam et hic Antonino cognomento Pio, revera impio, in immensum vult pientior; et ille Trajano fuit melior, Augustus felicior, Nimirum hæc sunt duæ columnæ, Iachin et Boos, quas Salomon ante templum erexit, III Reg. vii, 21. Iachin enim, id est directio et regimen, notat S. Petrum, Ecclesie principem et rectorem; Boos, id est fortitudo et fortis exæcutio, notat S. Paulum, doctorem Gentium.

Denique S. Chrysostomus, hom. 8 De Laudibus S. Pauli, in fine tom III, Paulum rerum gestarum gloria universos Patriarchas, Prophetas, Apostolos Sanctosque omnes antecelluisse asseverat. « Cui, inquit, te, o sancte Paulè, iustorum veteris vel novi Testamenti andeam comparare? Omnium quippe virtutum quasi in aqua quadam, sed cum multo prorsus cumulo pndidisti. Denique, etiamsi totum contra te aliqui sigillatim iustorum appendat chorum, inveni t trutinam virtutum ponderibus a tua parte de pressam. Paulus vere secundus Abel; verum nec semel, sed per dies singulos immolatur : Pau us alter Noe, sed absque arca insurgentes adævas sue undas impietatis enavigans : Paulus alter Abraham, non modo a patria vel gente, sed post vocationem suam, ubi ipsa etiam vita prorsus abscissus : Paulus alter Isaac, sponte in hostiam colligatus : Paulus alter Jacob, quasi pro uno quodam totius mundi grege semper invigilans : Paulus alter Joseph, spirituali fame tabescenti mundo veritatis alimenta distribuens : Paulus alter Moses, qui omnes gentes a Moai, tyrannide diaboli reduxit ad Christum. » Non hie sistit S. Chrysostomus; audi plures et plura : « Paulus alter Aaron, totius mundi populi innocens sacerdos : Paulus alter Phinees, impietatem Judæorum atque Gentilium, quasi fornicationem mentium uno fidei mucrone confodens : Paulus alter David, qui velut quemdam Goliath in certamine diabolum provocat : Paulus alter Elias, clarior raptus in celos : Paulus alter Eliseus, qui Gentes ab inferiore lepræ pollutione purgavit : Paulus alter Ezechias, qui ad unam fidem Christi diversos populos atraxit : Paulus alter Josias, qui abominationes Gentilium dissipavit ac perdidit : Paulus alter Joannes, pro Christo capite trunc-

Gloria
veterum
Paulo
gentium
tam ma-
ior quam
reali ge-
nium sce-
nium
Sancto-
rum ju-
dicio
Christo-
toani
Paulo
Abel, Noe,
Abra-
ham,

Aaroni,
Phinees,
David, Elias,
Ezechias,
Josias,

tus : Paulus alter Petrus, de celo vocatus ad Evangelium : Paulus alter Gabriel, qui Christi ortum cunctis gentibus nuntiavit : Paulus alter Michael, qui Christianorum dux esse sortitus est. Etiam angelorum, etiam iustorum hominum circumvolem choros, non invenio comparationem, cui non cumulo meritorum Paulus occurrat. »

ORATIO AUCTORIS

AD D. PAULUM.

aspice nos ex alto, S. Paule: tu enim es delictum animæ nostræ. Suscipe has, exiguas licet, primitias operum nostrorum, imo tuorum, quas tibi toto animo offerimus et reddimus. Impetra

clienti tuo majorem indies sapientiam, lumen et gratiam, ut stadium hoc biblicum decurrere, et utrumque Testamentum a te toto orbe prædicatum, tuamque ac Christi gloriam illustrare, ac sudore, quin et sanguine meo, obsignare valeam. Hanc lauream, hanc unam laborum meorum omnium mercedem, a te enixe efflagito. Fiat in me, obsecro, hic spiritus tuus duplex. Da nobis quoque multos, si non Paulos, certe Paulinos, qui Belgium hocce nostrum, Hollandiam, Frisiam, Zelandiam totumque septentrionem, quin et Indias, universumque orbem, quasi Soles, spiritu Apostolico illuminent, convertant et æne divino inflamment; atque in ultimo mundi die nos Christo nostro, cum magna fidelium messe sistas dicasque: Ecce ego et pueri mei, quos dedisti mihi, Domine, in signum et portentum orbis.

ARGUMENTUM

II

EPISTOLAS S. PAULI.

Duplex objectum in genere spectant hæc epistolæ, doctrinam scilicet et mores Christianos: prior enim pars cujusque fere epistolæ dogmatica est, in qua res fidei docet Apostolus; posterior ethica, in qua instruit mores fidelium, idque varie et mixtum, more epistolico, et more Hebræorum. Ubi nota *primo*: Res et mysteria fidei qualibet quidem docet hic Paulus, maxime tamen tria inculcat, scilicet, *primo*, Christi economiam et gratiam, Christumque solum esse Redemptorem nostrum, a quo omnis gratia, justitia et salus æterna petenda et expectanda sit; *secundo*, judaismum et caeremonias Judaicas abrogatas esse per legem novam Christi; *tertio*, cavendas esse hæreses jam tum suppullulantes, quas sæpe hic perstringit et confutat. Missi enim sunt Apostoli post Christum, ut per orbem hæc de Christo Christique redemptione et salute promulgarent, explicarent, inculcarent, stabilirent, utpote nova omnia et orbi inaudita, necessaria tamen ad salutem.

Unde nota *secundo*: Quibusdam epistolis Paulus maxime judaizantes impugnat, et opera caeremoniasque non Christianas, sed Judaicas. Id facit epistola *ad Romanos*, *ad Galatas*, *ad Philippenses*, *ad Hebræos*. Aliis, hæreses nascentes evellit, puta Simonis Magi, cum sua sobole, id est Menandri, Saturnini, Basilidis, Gnosticorum, Carpocratæ, quos etiam vivis coloribus depingit Judas et S. Petrus *epistola secunda*. Id facit epistola *ad Ephesios*, *ad Colossenses*, *ad Timotheum*. Reliquis privatim eos ad quos scribit, instruit, eorum dubia resolvit, eosque in fide et officio Christiano confirmat et perficit. Id facit epistolis *ad Corinthios*, *ad Thessalonicenses*, *ad Timotheum*, *ad Titum*, *ad Philemonem*. Hæc autem omnia præstat eximia et admirabili tum sapientia, tum efficacia et spiritu.

Nota *tertio*, hos hæreticos primævos, quos jam nominavi, coævos fuisse Apostolis. Nam Epiphanius, lib. I, *hæres.* 23, et Philastrius, *hæres.* 37, docet Cerinthum, qui illis fuit posterior, illam quæstionem de servandis legalibus Mosis simul cum christianismo movisse Antiochiæ: cujus solvenda causa coactum est primum Concilium Hierosolymitanum, *Actor.* xv; eundemque coactasse Hierosolymis seditionem in Paulum, quasi præputiatos adduxisset in templum: de qua *Actor.* xxii. Nec mirum, Cerinthum diu adhuc postea vixisse pervenisseque ad annum Christi 166, ut docet Cæsar Baronius. Nam et S. Polycarpus, Dionysius, Simeon, S. Joannes et alii ea ætate diu vixerunt. Paulus ergo adversus errores horum Novatorum, nec non et Philosophorum ac Poetarum, ex quibus maxime sua dogmata consarcinarat Simonis schola, scripsit epistolam *ad Ephesios*, *ad Colossenses*, *ad Timotheum*, *ad Titum*. Unde facile intelligitur, quo sensu accipienda sint ea quæ de cavenda philosophia, de falsa religione angelorum; de superstitioso delectu ciborum, deque horum similibus inculcat: videlicet eo sensu hæc accipienda esse, quo illa adstruebant Simoniani, ut suo loco demonstrabitur. Sicuti vice versa cum opera elevat Paulus, ut fidem Christi attollat, opera intelligit illa, quæ lex vetus dictabat et præscribebat: qualia jactabant Judæi, quasi suis lustrationibus, caeremoniis, sacrificiis justificarentur nec indigerent fide, gratia, redemptione, Sacramentis et præceptis Christi.

Nota *quarto*: Posteriore epistolæ parte, Paulus virtutes Christianas et ethicam Christianam

Duplex
epistola-
rum II
Post ab
paganis,
donati-
cum et
ethicam.

Tria ma-
xime
mysteria
Paulus
in episto-
lis incul-
cat.

Quibus
epistolæ
judaizantes
impugnat,
et hæreses
nascentes
evellit.
Apostoli
post Christum
instruit,
eorum
dubia resolvit,
eosque in
fide et officio
Christiano
confirmat et
perficit.

Qui, et
quo tam-
pote vi-
xerit
hæretici
quos Paulus
impugnat?

Contra
Simoniani-
cos, Novatores,
Philosophos,
Poetas
quorum
dogmata
Paulus
impugnat.
Quam
Philosophiam,
quorum
opera de
primis
Apostolis
impugnat?

Quarunda-